

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

УПУТСТВО ЗА ПИСАЊЕ ИЗВЕШТАЈА О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
<p>1. Датум и орган који је именовао комисију</p> <p>27.6.2012. године, Наставно-научно веће Филолошког факултета Универзитета у Београду.</p> <p>2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен:</p> <p>1. Проф. др Весна Половина, редовни професор, Филолошки факултет, Универзитет у Београду, ужа научна област: Општа лингвистика, Филолошки факултет, Универзитет у Београду, изабрана: 18.5.2000.</p> <p>2. Др Смиљка Стојановић, доцент, Филолошки факултет, Универзитет у Београду, ужа наставно област: Англистика, Филолошки факултет, Универзитет у Београду, изабрана: 18.10.1995.</p> <p>3. Др Зорка Кашић, редовни професор, Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију, Универзитет у Београду, изабрана 2002.</p>
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
<p>Кликните да бисте почели унос текста.</p> <p>1. Име, име једног родитеља, презиме:</p> <p>Дијана Никола Јовановић</p> <p>2. Датум рођења, општина, република:</p> <p>19.3.1963., Београд, Савски венац, СР Србија.</p> <p>3. Датум одбране, место и назив магистарске тезе:</p>

06.10.1993. у Београду, Филолошки факултет. „Могућности примене текстова из дневне штампе у настави енглеског језика“

4. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука:

Примењена лингвистика и методика.

III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

„Утицај наставе граматике на опште знање енглеског језика као страног. Експериментално истраживање на узорку студената Технолошко-металуршког факултета у Београду“.

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Навести кратак садржај са назнаком броја страна поглавља, слика, шема, графика и сл.

Докторска дисертација, под називом “Утицај наставе граматике на опште знање енглеског језика као страног. Експериментално истраживање на узорку студената Технолошко-металуршког факултета у Београду” кандидата Мр Дијане Н. Јовановић, дипломираног филолога, урађена је на 199 страна текста формата А4. Докторска теза је структурирана тако да се састоји од две основне целине са низом поглавља. Прва целина (1-57 стр.) је посвећена Уводном делу у којем аутор износи своја идејна полазишта и циљеве истраживања, као и методологију којом се служила у раду. Затим следе Увид у литературу, у коме даје преглед радова који се баве сличном темом и теоријска разматрања различитих приступа у методици наставе страног језика са нагласком на поређење комуникативног приступа и приступа који се базира на настави граматике. У Другом делу рада (58-148 стр.) аутор износи Хипотезе које намерава да потврди или оповргне, опис наставе са експерименталном и наставе са контролном групом, опис испитаника који су учествовали у експерименту, начин тестирања, резултате тестирања и њихов значај с аспекта циљева истраживања. Потом следи Дискусија, Закључак и на крају списак коришћене литературе. Докторска теза садржи укупно 39 табела и 3 дијаграма.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

У уводном делу (Увод) аутор представља предмет свог истраживања и наглашава да је мотив да започне рад на овој тези једним делом истраживање литературе али пре свега искуство у свом наставничком раду. Аутор истиче чињеницу да је последњих пар деценија после велике популарности комуникативног приступа у настави страног језика уследило тражење равнотеже између таквог вида наставе и оног који укључује наставу граматике која се систематски излаже и увежбава. Указује на то да је у вештачким условима каква је

учионица, неопходно инкорпорирати формалну наставу граматике, не одбацујући комуникативне активности које остају незаобилазан сегмент сваке добро осмишљене наставе страног језика. Даље износи циљеве истраживања: 1) Утврдити улогу формалне наставе граматике у настави енглеског језика; 2) Утврдити разлику између приступа који подразумева формалну наставу граматике и комуникативног приступа у настави енглеског језика на узорку студентске популације; 3) Указати на специфичности наставе страног језика на нефилолошким факултетима; 4) Добити увид у ставове и перцепције студентске популације у вези са значајем енглеског језика као страног и местом граматике у учењу тог језика; 5) Указати на могућности сличних истраживања.

Следеће поглавље је посвећено *Увиду у литературу* у виду опширног прегледа студија аутора из области примењене лингвистике који су се бавили овом темом. Затим следи део дисертације који говори о факторима (*Фактори у процесу учења страног језика*) који имају пресудан утицај на учење страног језика, укључујући: мотивацију, фактор наставника, језичку способност или таленат.

Након овога, аутор даје *Историјски приказ приступа у настави страног језика са освртом на место граматике* у оквиру тих приступа, и детаљан опис *Комуникативног приступа* и *Наставе граматике*, односно приступа који инкорпорира формалну наставу граматике са свим њиховим предностима и манама. Посебно светло се баца на предности које са собом доноси настава граматике и наводи се шта она као таква пружа полазницима. Дато поглавље окончава разматрањем тестирања граматике и наставе страног језика, као два блиско повезана процеса, приказујући њихову заједничку еволуцију кроз историју методике страног језика.

У централном делу тезе, под називом *Експериментална настава*, кандидат износи хипотезе од којих полази у свом истраживању са намером да их провери и добије одговарајуће одговоре. Кандидат поставља три хипотезе, негативно формулисане: 1) Учење граматике не доприноси општем знању језика као страног; 2) Не постоји разлика између учења енглеског језика помоћу приступа који подразумева формалну наставу граматике и комуникативног приступа, и 3) Пол као фактор има утицаја на успех у учењу страног језика (на узорку испитаника у експерименту). У делу који следи аутор даје опис експерименталне наставе, са освртом на специфичности наставе страног језика на нефилолошким факултетима, те истиче да је то потребно имајућу у виду чињеницу да се ово истраживање

одвијало у средини где се енглески језика предаје и учи са циљем да буде у функцији струке испитаника. Детаљно описује наставу, дужину и ток наставе, даје такође детаљне информације о уџбеницима и приручницима коришћеним у овом истраживању. Након тога следе опсервације аутора у вези са мотивисаношћу студената у експерименталној настави. На крају овог уводног дела о основној теми рада дат је подробен опис испитаника (као неопходан део сваког поузданог експеримента), опис који је начињен на основу упитника који су они попунили. На основу спроведене анкете добијени су статистички подаци у вези са структуром субјеката по критеријума пола, занимања родитеља, завршене средње школе, успеха у средњој школи, другог страног језика, година учења страног језика, боравка у земљама енглеског говорног подручја, коришћења литературе на енглеском језику, читања књига и часописа на енглеском језику, употребе енглеског језика у комуникацији, њиховом ставу о важности енглеског језика за будуће занимање, значају учења граматике енглеског језика за успешно владање тим језиком, затим њихово мишљење да ли енглески треба учити на више година ТМФ-а. Резултати добијени статистичком обрадом овог упитника пропраћени су анализом и коментарима од стране аутора.

Поглавље које следи *Тестирање* бави се тестирањем уопште, класификацијом тестирања, критеријумима које је неопходно задовољити да би тестови били валидни, поуздани, објективни и практични. Аутор затим образлаже одабир теста који је коришћен у овој експерименталној настави и описује услове у којима се вршило тестирање.

Наредни део под насловом *Резултати истраживања и њихова анализа* садржи статистичку анализу добијених резултата две групе: експерименталне и контролне. Овом анализом аутор је дошао до закључка да је на финалном тестирању експериментална група била успешнија од контролне групе, у мери која потврђује претпоставку да учење граматике помаже успешнијем учењу енглеског језика. Такође, анализа корелације између ове две групе је показала да би студенти контролне групе једнако добро урадили финални тест да су слушали наставу која се базирала на настави граматике. Статистичка анализа која је разматрала питање фактора пола установила је да постоји извесна разлика на финалном тестирању у успешности у корист жена, али да та разлика не представља значајну карактеристику, односно, да је испод прага значајности. Упоређивањем резултата овог тестирања са успехом који су исти субјекти постигли на завршном испиту из енглеског језика

(који је обухватио поред знања граматике и проверу знања лексике и одређених језичких вештина) поново се дошло се до закључка да експериментална група успешније влада енглеским језиком. То намеће закључак да настава граматике има посредан утицај, односно, да подиже ниво знања у свим аспектима језичке компетенције. Аутор ове докторске тезе је такође извео анализу грешака финалног теста по ајтемима, с циљем да утврди које су слабе тачке и потешкоће у савладавању овог страног језика. По мишљењу кандидата оваква анализа може бити драгоцен с аспекта планирања корективне и компензационе наставе.

Последње поглавље ове докторске тезе је посвећено перцепцијама студентске популације у вези са наставом енглеског језика и местом граматике у оквиру те наставе. Овај део истраживања је изведен у облику усмених протокола, односно интервјуа студената који су учествовали у експерименту од стране наставника. Транскрипција тих разговора пружила је интересантне податке у вези са њиховим ставовима, опсервацијама и идејама које би могле да допринесу бољем разумевању између наставника и полазника, а у циљу успешније и делотворније сарадње. Узимање у обзир тих ставова могло би довести до ефикаснијег осмишљавања и организовања наставе овог образовног предмета.

У *Дискусији* и *Закључку*, аутор износи поређења својих резултата са резултатима до којих су дошли други аутори који су се бавили сличним истраживањима. Посебно истиче да је настава граматика битан фактор у условима учења старног језика, у овом случају енглеског, на нефилолошким факултетима. Сматра да постоје потребе за сличним истраживањима у будућности на узорцима шире популације.

VI Списак научних и стручних радова који су објављени или прихваћени за објављивање на основу резултата истраживања у оквиру рада на докторској дисертацији

Јовановић, Д. 2011. „Енглески језика за специјалне намене“. *Просветни преглед*, бр. 812. Стр. 1-2. Децембар, Београд.

Јовановић, Д. 2012. „Перцепције студената филолошког факултета у вези са наставом граматике у учењу енглеског језика као страног“. *Комуникација и култура online*, Година III, број 3. Стр. 89:91.

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Резултати истраживања обухваћени докторском дисертацијом „Утицај наставе граматике на опште знање енглеског језика као страног. Експериментално истраживање на узорку студената Технолошко-металуршког факултета у Београду“ пружају одговоре на питања постављена у уводном делу истраживања, односно испуњавају циљеве одређене на почетку ове докторске дисертације. Кандидат је успешно извео експеримент којим је доказао своју тезу да формална настава граматике може позитивно утицати на опште знање енглеског језика, да је такав вид наставе супериорнији у односу на онај који се ослања искључиво на комуникативни приступ.

Аутор наглашава да није познато да су ова два приступа испитавана на узорку студентске популације нефилолошких факултета код нас и да то представља новину и допринос ове дисертације.

Такође, у дисертацији се дошло до закључка да фактор пола није фактор од значаја у учењу енглеског језика (на узорку субјекта који су испитивани), односно да су разлике између полова на тестирању испод прага значајности.

Изведена је и анализа грешака на финалном тесту која је статистичком обрадом показала које области граматике представљају посебну потешкоћу субјектима у експерименту и да ли по том питању постоје разлике између две групе. Та анализа је свакако драгоцен као помоћ за боље организовање корективне наставе и успешније осмишљавање наставе са новим генерацијама студената.

У току истраживања се наметнула потреба да се додатно истраже перцепције студената у вези са наставом граматике, чују њихова искуства, мишљења, идеје и предлози. Такви разговори представљају додатну новину у овом раду јер се тај аспект методолошких истраживања (ставови и перцепције полазника) није довољно проучавао до сада у нашој средини.

Циљ ове докторске дисертације био је и указивање на специфичности наставе енглеског језика у функцији струке на нефилолошким факултетима, неке потешкоће и дилеме које постоје у тој области, са сугестијама аутора како наставу страних језика на

нематичним факултетима боље осмислити и организовати у одговарајућем обиму и на одговарајућем нивоу студија ових факултета.

Кандидат Мр Дијана Јовановић наводи опширан списак референтне литература које је консултована током овог истраживања, са еминентним стручњацима из области примењене лингвистике.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА
НАПОМЕНА: Навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.

Докторска дисертација мр Дијане Јовановић представља прво истраживање експерименталним путем наставе граматике на универзитетском нивоу, и то на једном нефилолошком факултету. Базирајући своје истраживање на релевантној литератури, како у погледу теоријског, тако и методолошког плана, њено истраживање представља релевантан допринос теми која је, може се слободно рећи, једна од најважнијих тема методике наставе страног језика. Резултати истраживања наћи ће вишеструку примену у многим аспектима наставе страног језика: у тестирању, анализи примене уџбеничких и других наставних материјала, у поступцима извођења наставе у контексту енглеског језика у функцији струке. Такође представља новину у погледу начина испитивања студентске перцепције и анализе њихових ставова у односу на наставу страног језика и места граматике у њој. Све то показује да је рад Дијане Јовановић важан допринос методици наставе енглеског језика на универзитетском нивоу, на нефилолошкоим факултетима.

X	ПРЕДЛОГ:
<p>На основу изнетих закључака, Комисија је сагласна у оцени да су испуњени сви услови да мр Дијане Јовановић "Улога наставе граматике у настави енглеског језика као страног. Експериментално истраживање на узорку студената Технолошко-металуршког факултета у Београду" и са задовољством предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да усвоји Извештај и одобри мр Дијани Јовановић приступ јавној одбрани докторске дисертације.</p>	

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

У Београду,
26. децембар 2013. године

Чланови Комисије:

др Весна Половина, редовни професор,
Филолошки факултет Универзитета у Београду

др Смиљка Стојановић, доцент,
Филолошки факултет Универзитета у Београду

др Зорка Кашић, редовни професор
Факултета за специјалну едукацију и рехабилитацију
Универзитета у Београду

1.